

Antoni Nadrajkowski

Official Number	793720
Rank	polski: sierż.mech./301 DB/ brytyjski: Cpl
Date of birth	1902-01-13
Date of death	1953-03-07
Cemetery	Szczecin, Ku Słońcu - Cmentarz Centralny Wsp. 53.417097, 14.522172
Grave	Kw-11B; Rz-20; Gr-6
Photo of grave	<p>A photograph of a dark grey granite gravestone for Antoni Nadrajkowski. The stone is rectangular and stands on a light-colored base. At the top center is a white cross with the letters 'S' and 'P' below it. The text on the stone reads: 'SIERŻANT POLSKICH SIŁ POWIETRZNYCH ANTONI NADRAJKOWSKI UR. 13 I 1902 R. W INOWROCLAWIU ZM. 3 VII 1953 R. W SZCZECINIE POWSTANIEC WIELKOPOLSKI ŻOŁNIERZ MECHANIK MORSKIEGO DYWIZJONU LOTNICZEGO 4 PULKU LOTNICZEGO 300 DYWIZJONU BOMBOWEGO 301 DYWIZJONU BOMBOWEGO UCZESTNIK BITWY O ANGLIE CZĘŚĆ JEGO PAMIĘCI!'. There are two circular medallions at the bottom of the stone, one on each side. A small white and red checkered flag is placed on the left side of the stone. Yellow flowers are visible at the base of the stone.</p>
Country	Polska
Period	Okres powojenny

Source

"Polskie Siły Powietrzne..." T.J. i Anna Krzystek

Info.: I. Półtorzecka - cmentarze.szczecin.pl/chapter_11975.asp

Zdjęcie lotnika: Rafał Raniowski

Zdj. grobu: W. Grudniak (w galerii z 16.02.2018 r.)

Nowy nagrobek Antoniego Nadrajkowskiego został sfinansowany przez **Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN** w Szczecinie.

Informacja przekazana przez Rafała Raniowskiego.

szczecin.ipn.gov.pl/pl9/aktualnosci/85371,Wykonanie-pomnika-nagrobnego-sierzanta-Polskich-Sil-Powietrznych-Antoniego-Nadra.html

W toku prowadzonych badań udało ustalić się, że Antoni NADRAJKOWSKI syn Jana i Marianny Lewandowskiej, ur. 15.01.1902 w Inowrocławiu. Od lutego 1919 - Powstaniec Wielkopolski - brał udział w walkach w ramach 5 Pułku Strzelców Wielkopolskich (późniejszy 59 Pułk Piechoty Wielkopolskiej). W zeszycie ewidencyjnym podano, że ukończył 7 klas szkoły powszechnej i Szkołę Doksztalającą Zawodową. Ukończył też następujące kursy: Szkoła telegraficzna w Poznaniu przy 15 Dywizji Piechoty w 1919, kurs podoficerski w 5 Pułku Strzelców Wielkopolskich w 1919, Centralną Szkołę Mechaników Lotniczych w Bydgoszczy w latach 1923 - 1924 oraz Szkołę Podoficerską Piechoty przy 62 p.p. w 1924. Następnie Od 1925 pełnił służbę w Morskim Dywizjonie Lotniczym. 01.10.1925 otrzymuje awans na stopień kaprała. W 1928 przeniesiony do rezerwy, w 1929 odbywa ćwiczenia rezerwy w 4 pułku lotniczym. 24.08.1939 jest reklamowany jako pracownik cywilny w 4 pułku lotniczym, przekracza 17.09.1939 granicę rumuńską wraz z bazą 3 pułku lotniczego. Internowany w Rumunii w obozie Calafat, otrzymuje paszport z Konsulatu Polskiego w Bukareszcie i przez Jugosławię i Grecję dociera do Aten, skąd statkiem "Corintia" dociera w styczniu 1940 do Marsylii we Francji, a stamtąd do obozu w Carpiagne. Z obozu w Carpiagne zostaje skierowany do Paryża do Caserne de Rose, gdzie przybywa 06.01.1940 r. Otrzymuje przydział do Stałej Bazy Lotniczej (stacji zbornej polskiego lotnictwa) w Le Bourget. Po upadku Francji, przedostaje się do Anglii, gdzie otrzymuje przydział do 4 Dywizji Piechoty. 17.06.1941 w R.A.F.-owskim stopniu LAC, zostaje przeniesiony pod każdym względem do 301 Dywizjonu Bombowego. 01.09.1942 otrzymuje awans na stopień plutonowego i zarazem Cpl w RAF. W związku z rozwiązaniem 301 D.B. 15.04.1943 zostaje przeniesiony ewidencyjnie i gospodarczo do 300 Dywizjonu Bombowego, a służbowo do 58 Maintenance Unit, a już 30.08.1943 przeniesiony do 301 Eskadry w ramach brytyjskiego 138 Dywizjonu. 18.09.1943 otrzymuje pierwszy szewron za dobre sprawowanie, a 01.09.1945 awans na sierżanta. W toku swojej służby w R.A.F. od 1941 do 1945 otrzymuje dobre oceny coroczne. 02.08.1946 zostaje przeniesiony pod każdym względem do Ośrodka Zapasowego B.S.P., a już 06.09.1946 r. do obozu repatriacji nr 94 w związku z zadeklarowanym powrotem do kraju (w Polsce przebywała żona i dwie córki). Po powrocie do kraju odrzucony przez żonę i córki z powodów materialnych.

Po powrocie do kraju rozpracowywany w ramach akcji obiektowej o kryptonimie "Mewa", prowadzonej w latach 1949 - 1952 przeciwko byłym polskim lotnikom R.A.F., którzy powrócili do kraju, pod kątem ich ewentualnych powiązań ze służbami specjalnymi Wielkiej Brytanii i USA. Sprawę zakończono w 1952 w związku z zakończeniem "repatriacji". 07.05.1948 Antoni NADRAJKOWSKI został zatrzymany przez P.U.B.P. w

Koszalinie jako podejrzany, prawdopodobnie w związku ze służbą podczas II wojny światowej w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie. Nie zachowały się dokumenty dot. Aresztowania. NADRAJKOWSKI zaczyna pojawiać się w meldunkach akcji 19.10.1949, jako, cyt.: "zam. W Świdwinie przy ul. 3-go Maja Nr. 27 pow. Białogard, żonaty narodow. i obyw. Polskie, wyzn. Rzym.-kat. z zawodu pilot(sic!) mechanik, por. z RAF-u (sic!). Do polski powrócił w 1946 r. przez punkt etapowy PUR Gdańsk, obecnie zatrudniony jako wykładowca Liceum Mechaniki Rolnej w Świdwinie". Był rozpracowywany przez informatora o kryptonimie "A-25", a w późniejszym okresie informatora "REGA", zwerbowany do rozpracowywania NADRAJKOWSKIEGO już w marcu 1949, który donosił o sympatyzowaniu z Anglią, negatywnym stosunku Antoniego NADRAJKOWSKIEGO do władz PRL, cyt.: "który wyśmiewa się z dostojników państwa polskiego.", a także, że jakoby Antoni NADRAJKOWSKI twierdził, że skakał dwa razy do kraju z płk. Romanem Rutkowskim - byłym dowódcą 301 Dywizjonu Bombowego Ziemi Pomorskiej i jakoby NADRAJKOWSKIEMU pomagał po wojnie brat Bora-Komorowski. W kolejnych meldunkach przewija się informacja o kontrolowaniu środowiska, w którym obraca się Antoni NADRAJKOWSKI - byłych członków AK i R.A.F. W meldunku z 20.01.1951 pojawia się kompletna informacja o życiorysie NADRAJKOWSKIEGO, z podaniem stopnia wojskowego, przebiegu służby do wybuchu II wojny światowej oraz w trakcie jej trwania, wraz z informacją od informatora "A-25", cyt.: "NADRAJKOWSKI A. będąc w R.A.F. był przysyłany przez dowództwo angielskie na tereny polskie wraz z pułk. RUTKOWSKIM adiutantem księcia Radziwiła z Lubelszczyzny, w którym to czasie kontaktował się z byłym komendantem A.K na okręg Warszawski". Podczas drugiego pobytu w kraju wraz z Rutkowskim wywieźli do Anglii byłego komendanta A.K. z Warszawy za pomocą brata Nadrajkowskiego byłego komendanta grupy A.K. w powstaniu Warszawskim, który występował pod pseudonimem "ALBERTYNI", który obecnie ma przebywać w Warszawie. W 1946 został w/w zdemobilizowany i przybył do kraju osiedlając się w Bydgoszczy, a następnie w 1947 przybył do miejscowości Świdwin pow. Białogard, gdzie zaczął pracować w Państw. Liceum Mechaniki Rolnej w charakterze wykładowcy, którą to funkcję pełni do dnia dzisiejszego". Mimo zweryfikowania w RKU w Świdwinie stopnia jako sierżanta, w kolejnych zapiskach pojawia się "w stopniu porucznika, kapitana czy majora R.A.F. Ponadto w meldunku z 23.07.1951 Antoni NADRAJKOWSKI wskazywany jest jako inspirator nielegalnej organizacji młodzieżowej, mającej działać na terenie Liceum Mechaniki Rolnej w Świdwinie, przez bliskie kontakty z uczniami o inicjałach B.J. i H.B. W meldunku podkreślono też, cyt.: "N.A. interesuje się sprawami wojskowymi, jak lotnictwem w Bydgoszczy, opowiadając do inf. "A-25" szczegóły rozbudowy tego lotniska oraz jego znaczenie". Sprawa inwigilowania Antoniego NADRAJKOWSKIEGO była również związana ze sprawą pokrewną o kryptonimie "Pocisk", w której rozpracowywano Władysława PAŁUBIĄKA i jego kontakty oraz nielegalną organizację młodzieżową. W wyciągu z meldunku z 31.12.1952 pojawia się informacja, że przeciwko Antoniemu NADRAJKOWSKIEMU była prowadzona akcja rozpracowująca o kryptonimie "LOT". Niestety ze względu na brak odpowiednich materiałów, nie podjęto dalszych kroków w tej sprawie. Nie posiadano też agentury w ww. sprawie. Nie podano co się stało z agentem "A-25", poza informacją, że był użyty w rozpracowywaniu Antoniego NADRAJKOWSKIEGO.

Pod koniec życia zamieszkuje w Szczecinie i tu umiera w samotności w 1953.

W 2019 roku szczecińskie OBUWiM IPN postawiło nowy, kamienny nagrobek Antoniemu NADRAJKOWSKIEMU.

Rafał Raniowski
INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ -
KOMISJA ŚCIGAŃIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU
Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa